

Světový den divadla **27. března 2013**

POSELSTVÍ Daria Fo
K MEZINÁRODNÍMU DNI DIVADLA

V dávné minulosti mocní tohoto světa dali najevo svou nesnášenlivost tím, že vypudili z naší země herce COMMEDIA DELL'ARTE.

Dnes v důsledku krize nacházejí herci a divadelní soubory jenom svízelně jeviště, divadla a diváky.

Proto dnešní vládcí nemusejí hledat způsob, jak kontrolovat osoby, které se vyjadřují ironicky a se sarkasmem, - neboť herci už nemají kde oslovit diváky.

Ovšem v renesanční Itálii museli vládcí vyvinout značné úsilí, aby udrželi „komedianty“ na uzdě, protože ti měli velmi početné publikum.

Je obecně známo, že k hromadnému exodu herců COMMEDIA DELL'ARTE došlo ve století protireformace, které požadovalo uzavření všech divadelních sálů, především v Římě, neboť herci byli obviněni, že znesvěčují Svaté město. Roku 1697 papež Inocenc XII. nařídil, pod značným tlakem konzervativnější části měšťanstva a představitelů kléru, zbourání divadla TORDINONA, které podle názoru moralistů uvedlo největší počet obscénních představení.

V období protireformace kardinál Karel Boromejský, který působil v severní Itálii, si vzal za úkol spasit „milánské děti“ a proto stanovil jasný rozdíl mezi uměním, nejvyšší formou duchovního vzdělání, a divadlem jako projevem rouhání a marnosti. V dopise svým spolupracovníkům, který cituji spatra, se vyjádřil víceméně takto: „Proto nám leží na srdci vykořenění hanebného plevele, a učinili jsme vše, abychom spálili texty obsahující hanebné řeči, abychom je vymazali z paměti lidí a zároveň abychom pronásledovali osoby, které šíří takové texty tiskem. Je však zřejmé, že zatímco jsme spali, ďábel pracoval s ještě větší mazaností. Do duše pronikne mnohem lépe, co oko vidí, než co si lze přečíst v knihách! Pro mysl dospívajících chlapců a mladých dívek je mnohem zhoubnější mluvené slovo, provázené odpovídajícími gesty než mrtvá slova vytištěná v knihách. Je proto nezbytně nutné zbavit naše města divadelníků právě tak, jako se zbavujeme nežádoucích duší.“

Jediné řešení dnešní krize tedy spočívá v naději, že bude uspořádán velký hon na nás, divadelníky a zejména pak proti mladým, kteří chtějí dělat divadlo a vznikne nová diaspora „komediantů“, divadelníků, kteří z tohoto omezení nepochybně vytěží dosud nepředstavitelné výhody a inspiraci pro nová divadelní představení, pro nové divadlo .

překlad Dagmar Steino

ŽIVOTOPIS

Dario Fo, narozen 24. března 1926, italský satirik, dramatik, divadelní režisér, herec a skladatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu 1997.

Často úzce spolupracuje na svých hrách s manželkou Francou Rameovou a ve své dramatické tvorbě využívá komediální metody italské commedia dell'arte / divadelního stylu oblíbeného u dělnických tříd/. Je známý svou politickou a společenskou satirou a levicovou politickou angažovaností a jeho dílo je příznačné kritikou organizovaného zločinu, politické korupce, atentátů, doktrín katolické církve a konfliktu na Blízkém východě.

Jeho první divadelní zkušeností byla spolupráce na satirické revue pro malé kabarety a variety. Posléze v r. 1959 s manželkou založili Campagnia Dario Fo-Franca Rame a jejich humorné skeče v show „Canzonissima“ televize RAI z něj brzy učinily populární osobnost veřejného života. Postupně rozvíjel propagační divadlo, politické, často rouhačské a skatologické, ale vycházející z tradice commedie dell'arte a smíšené s tím, co sám Fo nazval „neoficiální levi čáctví“. Vr. 1968 Fo a Rameová založili další skupinu – Nuova Scena/Nová scéna/, s vazbami na italskou komunistickou stranu a v r. 1970 odstartovali s Collettivo Teatrale La Comuna turné po továrnách, parcích a tělocvičnách.

Fo napsal asi 70 divadelních her, spoluautorkou některých je Rameová. Mezi jeho nejpopulárnější patří: Morte accidentale di un anarchico (1974 – Náhodná smrt anarchisty) a Non si paga, non si paga! (1974 – Nemůžeme platit, nebudeme platit!). Jako interpret je Fo nejznámější svou sólovou fraškou Mistero buffo (1973, Mysteria buffa) vycházející ze středověkých pašijových her, ale vždy aktualizovanou, resp. aktuálně proměněnou improvizací a na základě reakcí publika.

Mezi jeho další práce, některé vytvořené s Rameovou, patří:

Gli arcangeli non giocano al flipper (1959, Archandělé nehrají biliár), Isabella, tre caravelle e un cacciaballe (1963, Isabella, tři karavely a podfukář), Settimo :ruba un po' meno (1964, Nepokradeš), Lu Santo jullare Francesco (1997, Svatý komediant František), ad.

Jeho hry, zejména Mysteria buffa, byly přeloženy do více než 30 jazyků, a pokud jsou uváděny mimo Itálii, jsou často upravovány tak, aby odrážely místní politické a společenské problémy – Fo sám vybízí překladatele a režiséry k úpravám svých her, jak uznají za vhodné, když usoudí, že to bude v souladu s tradicí jevištní improvizace commedia dell'arte a aktualizací.

V současné době Fo s Rameovou vlastní a řídí divadelní společnost. Při udělení Nobelovy ceny za literaturu 1997 výbor zdůraznil, že Fo jako spisovatel „napodobuje středověké šašky v jejich bičování autorit a podpoře důstojnosti utlačovaných“.